

Vendégváró gátőrtanya a Maros partján

Egy gyönyörű péntek reggelen váratlanul toppanunk be a Szegedtől néhány kilométerre lévő Deszk-Fehértói gátőrházba. A házigazda, Vincze Ferenc épp a csinos porta végében a lovaival van elfoglalva, a két pulikölyök veszett ugatására Veronka, a felesége siet elénk. Az udvaron három szőfagadóból házőrző is akad, akik a háziasszony szavára rögtön elhallgatnak, és egy kacér páva is bátran elénk libben. Amíg a gátőr előkerül, az egyik istállóban a hat éves kiscsikót simogatjuk meg.

Paradicsomi hely ez annak, aki szereti a természetet, a vizet, az állatokat és a madarak hangját – mondja üdvözlésképpen a 44 esztendőes gátőr, Vincze Ferenc. Nem kell belőle harapófogóval kihúzni a szót, letelepszünk a nádfedelese, saját készítésű terasz alá, és örömmel mesél mindenről, amire csak kíváncsiak vagyunk. – Eredeti szakmám asztalos. Korábban révész is voltam a tápéi kompnál, illetve nem is révésznek, hanem hídőrnek neveztek akkoriban bennünket. Csodálatos dolog volt a vízen lenni. Épp Bakson lakunk, amikor a vízügyes sőgorom hívott a vállalatához. Engedtem a csábításnak, két évig nehézgépként dolgoztam, majd két évre Jászszentlászlóra kerültem. Akkoriban volt arról szó, hogy megszüntetnek néhány őrházat, de a jászszentlászlói egyben védelmi központ is volt, így nem fejezte ez a veszély. Két év munka után ajánlotta fel a szegedi szakaszmérnökség vezetője, hogy vállaljuk el ezt a gátőrházat. A családdal kijártuk a ranglétrát. Gátőrnek ugyanis egyből nem nagyon vettek fel senkit. Előbb próbára tették, kirakták valahová szivattyúgépész mellé, vagy segédgátőrnek, csatornaőrnek, s csak évek elteltével lehetett a jelöltből igazi gátőr.

– Milyen ember kell ehhez a szakmához?

– Rendkívül fontos a józan élet, a megfontoltság és a felelősségtudat. A gátőröknek ugyanis nagyon felelősségteljes munkájuk van. Idén januárban egészen komoly helyzet alakult ki a gátak mentén, elsőfokú védelmi készültséget rendeltek el a Maroson. Nálam 601 centiméteren tetőzött a folyó! A víz itt volt a töltés lábánál, a másik parton pedig hatalmas területet öntött el, amelynek egy része mai napig is víz alatt áll. Fontos feladatunk ilyenkor a csatornákon keresztül a vizek elvezetése. Emberpróbáló munka ez, sajnos, akadnak olyanok is közöttünk, akik szerintem nem alkalmasak rá. A gátőrnek manapság jó szervezőképességének és kapcsolatteremtő képességének kell lennie ahhoz, hogy boldogulni tudjon. Régen talán egyszerűbb volt: bement a térszobba, kért valamit, és megkapta. Ma már más világ van, minden magánkézen van, és egy maszek nem szívesen jön el segíteni.

– Milyen állapotban vannak erre felé a gátak?

– Volna mit igazítani a védőműveken, mert évek óta nem fordítottak szinte semmit a fenntartásukra. Amit magunk bírunk, azt elvégezzük; nagyon ritka, hogy a vízügy be tud segíteni. Mostoha helyzetben vannak a vízügyi vállalatok, mert kevés pénzt kaptak az elmúlt években. Ahogy a régi öregjeink mondták: addig nincs baj, míg nincs baj, de amikor baj van, akkor van baj. Ez a mondás nagyon igaz a gátakon. Az utóbbi nyolc- kilenc évben nem volt igazán nagy víz ezen a területen, de ha lenne, nagy baj is lehetne. Sokan azt mondják, nincs is erre a szakmára szükség. Ez nem igaz, erre mindig szükség lesz! Elég csak ennek az évnak a kezdetére gondolni... Mindig készen kell állnunk egy esetleges katasztrófa-helyzet elhárítására. Tavaly év végén a Körös rendkívül magas vízállása miatt Gyulára vezényelték bennünket, szinte az egész magyar vízűgy ott védekezett. Látni kellett volna, az ottani arcát...

Hosszú évek teltek el vész-helyzet nélkül, az emberek elszoktak az árvízveszélytől. Az egyik nap 24 óra alatt 2 méterrel emelkedett a vízszint, a lakosság borzasztóan meg volt rémülve.

– A család hogyan segít a munkában?

– A feleségem fél állásban itt dolgozik telefonkezelőként, a két nagyobbik lányunk már férjhezment, amikor még Csengelén dolgoztunk. A legkisebb lányunk él már csak velünk. A szemlékre való felkészülést nem lehetne megoldani a család aktív közreműködése nélkül. Ezt a munkát csak olyan feleséggel lehet csinálni, aki igazi társa az embernek. Amikor más területre kell mennem, akkor neki kell átvennie a teendőimet. Mostanában, hogy a létszám a vízűgynél is nagyon lecsökkent, egyre gyakrabban visznek el bennünket olyan munkára, amit korábban egy kubi-kosbrigád is meg tudott oldani. Manapság ezt úgy oldják meg, hogy összevonnak a védővonalakról bennünket, és a mi kötelességünk ezeket a munkákat elvégezni.

– Mekkora területű a gátőrház?

– Közel hat kilométer hosszú. Két-három naponként végig kell járnom a bejárásokat, naponta mérjük a csapadékokat, biztosítani kell a folyamatos vízlecsorgást a csatornáknak. Van bőven munka.

– Takaros ez a gátőrház?

– Annak idején kellett volna látnia, ahogyan az elődeim itthagyták. Amikor kijöttünk Császár Imrével, a szakaszmérnök helyettesével, aki megmutatta az őrházat, és megláttam az elhanyagolt épületeket, meg a gázos udvart, majdnem sírógörcsöt kaptam. Először az épületek tetőzetét kellett megjavítani, kerítést csinálni, rendbe tenni az egész gázos, elvadult területet. Kétévi intenzív munkánkba került, hogy elérjük a mostani állapotot. Szeretnénk minél csinosabbá tenni, de nem akarjuk agyoncicomaézni. Nem szeretnénk, ha elveszítene a gátőrház jellegét. Minden ideiglenes építményt magam készítettem fából és nádból. Most nagy

hasznát veszem az asztalos szakmámnak.

– Ezzel a sok lóval mit csinálnak?

– Jászszentlászlóról két lóval jöttünk át, szerettünk volna bekapcsolódni a tanyaturizmusba, de kevés lett volna hozzá az a két ló. A kollégák is segítettek, volt, akitől három lovat is vettem baráti áron. Most tizennégyenél tartunk, persze olyan is akad, amelyik nem a mienk, hanem az egyik kollégáé. Cserébe azért, hogy gondját viseljük a kedvencének, besegít a lovagoltatásba és az egész tanyaturizmus felfuttatásába.

– Van ez iránt érdeklődés?

– Az igazgató úr engedélyével tavaly júniustól mellékfoglalkozású vállalkozóként vágtam bele a tanyaturizmus felfejlesztésébe. Ideiglenes építményeket állítottunk fel: egy nádtetős teraszt, ami alatt ebédelni lehet; gazdasági melléképületeket, két bográcsos főzőhelyet. Óriási igény lenne rá, ha több pénzünk lenne külföldi beruházásokra. Csodálatos helyen vagyunk, néhány méterre folyik a Maros, jó a levegő, csönd van. Szeretnénk egy minikikötőt létesíteni, hogy akár kisebb jachtokkal is fel lehessen jönni a Maroson. Körülbelül 10 kilométerre van innen a tiszai torkolat.

– Nem érzik kicsit elvágva magukat a külvilágtól?

– A télen volt egy kis gond, mert az utóbbi tíz év legkeményebb tele volt. Előfordult, hogy három napig nem tudtunk kimenni, addig a lányunk se ment iskolába. Szerencsére a faluban vannak ismerőseink, akik utat törtek hozzánk. Csengelén is előfordult hasonló helyzet. Ott annyival volt könnyebb, hogy homok volt, és nem alakult ki olyan sártenger, mint ami itt szokott. Itt bizony naponta ellenőriznünk kell a lovak lábait, mert beleragad a sár.

– Honnét jönnek a „tanyaturisták”?

– Már németországi vendégeink is voltak, Jugoszláviából és Romániából is sokan jöttek. Persze a legtöbben itthonról. Húsz vendéget kényelmesen el tudunk szállásolni. Mindkét épületben

hideg-meleg vizes zuhanyzó van. Igaz, egyelőre vaságyakon kénytelenek aludni a vendégek, de úgy vettem észre, csöppet se bántják. E-gyetemisták három-négy napra szoktak jönni lovagolni tanulni. Az idei nyárra már elég sokan foglaltak szállást, szinte minden hétre akad néhány jelentkező. A nyáron lovastábor is szeretnénk indítani, már vannak tanárok, üzletemberek, akik segítenének ebben. Remélem sikerülni fog. Van lengőte-kénk, pingpongasztalunk, alkalmas a terület a focizásra, a Marosban lehet horgászni, szóval a lovaglással kívül is akad bőven szórakozási lehetőség. Öröm látni, amikor a fiatalok olyan barátságba kerülnek a lovakkal, hogy megismerik őket, és eléjük szaladnak, amikor kijönnek. Tavaly újságírók is jártak nálunk, ők nevezték el a gátőrházat Vincze-tanyának. Szerettük volna, ha Deszk-Fehértói gátőrházként is jobban ismerik, de talán a cikk hatására Vincze-tanya néven került be a köztudatba, ezért ma már a tanyaturizmust is ezen a néven hirdetjük.

Nem érzem magam elvevettnek, mert ennyi emberrel soha nem találkoztam, mint az elmúlt egy évben. Néha fásaszta a vendéglátás, de sok örömet és mindig új erőt ad, amikor jönnek a visszajelzések, üdvözlőlápok, és köszönik az itt eltöltött napokat. Sok munkát adnak az állatok is. Sokáig féltem a lovaktól, de végül megszerettem őket. A lovak mellett van harminc birkánk, egy fejőstehenünk, négy borjú és néhány hízók. Nagyon hosszú volt a tél, ezért le kellett csökkentenünk az állatállományt.

– Szépen rendbetették ezt a portát, ideszoktatják a vendégeket, de ez egy szolgálati hely, amit egyszer el kell hagyniuk. Gondolkodtak ezen? – kértem újra a házigazdát.

– Szeretnénk innen nyugdíjba menni. Fájó szívvel fogjuk itthagyni ezt a gátőrházat. Mindig volt egy házunk, ahová vissza tudtunk volna vonulni, de amikor ideköltöztünk, el kellett adnunk, mert nem tudtuk volna fenntartani. Most minden pénzünk a lovakban van. Nagyon vigyázunk rájuk, még sohasem betegedett meg egy sem. Van egy lovunk, amit csak tartásra hoztak hozzám. A gazdának úgy ajánlották ezt a helyet, hogy nyugodtan itthaghatja a kedvencét, mert itt ugyanúgy szeretik a lovakat, mint az embereket. Tavaly volt nálunk egy gyerektábor, ami majdnem rosszul sikerült amiatt, hogy a szervezést végző alapítvány magukra hagyta őket. Végül a feleségemmel viseltük gondjukat. Olyan jó kapcsolat alakult ki közöttünk, hogy sűrűn, zokogtak, nem akartak hazamenni, amikor eljött az ideje. Mindketten imádjuk a gyerekeket, de sohasem gondoltuk, hogy épp egy eldugott gátőrházba jönnék majd ilyen nagy szeretettel.

(Fotók: Btró Ferenc)

– olt –

